



ЦЕНТАР ЗА ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА И АНАЛИЗИ
CENTER FOR LEGAL RESEARCH AND ANALYSIS

ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ

НА СПОРОВИТЕ ОД МАЛА
ВРЕДНОСТ



ЦЕНТАР ЗА ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА И АНАЛИЗИ.
CENTER FOR LEGAL RESEARCH AND ANALYSIS

ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ

НА СПОРОВИТЕ ОД МАЛА
ВРЕДНОСТ

Издава:

Центар за правни истражувања и анализи

За издавачот:

Лидија Стојкова Зафировска, претседателка на ЦПИА

Уредник:

Никола Јовановски, ЦПИА

Лектура:

Биљана Стојановска

Ликовно - графичко обликување и печат:

АДД – ВЕРТА ЛТД ДОО Скопје

Тираж:

100



Овој производ е подготвен во рамки на проектот „Подобрување на квалитетот на правдата во Република Македонија преку градење на капацитети за судии и мониторирање на судските реформи“ финансиран од Владата на Обединетото Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

СОДРЖИНА

1.	ВОВЕД И ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ	7
1.1.	Општо за анализата на трошоци и придобивки	7
1.2.	Анализата на трошоци и придобивки во однос на споровите од мала вредност	7
1.3.	Основни информации	8
1.3.1.	Постапка во спорови од мала вредност	8
1.3.1.1.	Поим „спор од мала вредност“	8
1.3.2.	Карактеристики на постапката во споровите од мала вредност	9
2.	ОПШТА АНАЛИЗА	11
2.1.	Постапката за прибирање податоци	11
2.1.1.	Барани податоци	11
2.1.2.	Добиени податоци	11
2.1.3.	Почетна проценка на добиените податоци	11
2.1.3.1.	Број на новозапочнати спорови од мала вредност во сите основни судови во Република Македонија, разделени по основен суд и квартално, како дел од сите граѓански предмети	11
2.1.3.2.	Број на спорови од мала вредност пред апелационите судови	13
2.1.4.	Времетраење на постапката во споровите од мала вредност	13
2.1.4.1.	Должина на постапката за спорови од мала вредност во Основен суд Скопје 2	14
2.1.4.2.	Должина на постапката за спорови од мала вредност во Основен суд Штип	14
2.1.4.3.	Должина на постапката за спорови од мала вредност во Основен суд Гостивар	14
2.1.5.	Вредност на споровите од мала вредност	14
2.1.5.1.	Вредност на споровите од мала вредност во Основен суд Скопје 2	14
2.2.	Трошоци на парничната постапка	15
2.2.1.	Обврска за плаќање односно надоместување на парничните трошоци	15
2.2.2.	Ослободување од надоместување на парнични трошоци	17

3.	АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ И ПРИДОБИВКИ	23
3.1.	Трошоци на товар на судскиот буџет (судски буџетски трошоци по предмет кој се однесува на спор од мала вредност)	23
3.2.	Трошоци на товар на странката	28
3.2.1.	Клучни претпоставки и основни информации	28
3.2.2.	Модел на судски такси	30
3.2.3.	Модел на адвокатски трошоци	31
4.	ЗАКЛУЧОЦИ	33
4.1.	Трошоци на товар на судскиот буџет (судски буџетски трошоци по предмет кој се однесува на спор од мала вредност)	33
4.2.	Трошоци на товар на странката	33
5.	ДОДАТОЦИ	35
5.1.	Трошоци на споровите од мала вредност	35
5.2.	Вкупен судски буџет наспроти годишни јавни расходи во 2014 година	48

1. ВОВЕД И ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

1.1 ОПШТО ЗА АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ И ПРИДОБИВКИ (АТП)

Анализа на трошоци и придобивки (АТП) (англ. Cost benefit analysis, скратено СВА), која некогаш се нарекува и **анализа на придобивки и трошоци (АПТ)**, претставува систематски пристап за проценка на предностите и слабостите на различни алтернативи (на пример, трансакции, активности, функционални бизнис барања или проектни инвестиции) и се користи да ги определи опциите кои нудат најдобар пристап за остварување на придобивки додека се обезбедуваат заштеди. АТП, исто така, може да се дефинира како систематски процес за пресметка и споредба на трошоците и придобивките на одредена одлука, политика (посебно, владина политика) или (воопшто) проект.

Генерално, АТП има две главни цели:

1. Да определи дали инвестицијата/одлуката е исправна (оправданост/изводливост) – определувајќи дали придобивките ги надминуваат трошоците, и за колку;
2. Да понуди основа за споредба на проекти – што вклучува споредба меѓу вкупните очекувани трошоци на секоја опција наспроти вкупните очекувани придобивки.

АТП често пати се користи од страна на различни организации со цел да ја оцени атрактивноста на дадена политика. Таа претставува анализа на очекуваната рамнотежа на придобивките и трошоците, имајќи ги предвид и пропуштените алтернативи и статус квото. АТП помага да се предвиди дали придобивките од одредена политика ги надминуваат нејзините трошоци, и за колку во однос на останатите алтернативи, па на тој начин да се рангираат алтернативните политики изразени како сооднос или процент меѓу трошоците и придобивките.

Воопшто, прецизната анализа на трошоци и придобивки ги идентификува изборите кои ја зголемуваат благосостојбата од утилитаристичка перспектива. Под претпоставка дека АТП е прецизна, промената на статус квото преку примена на алтернативата со најниски трошоци – придобивки сооднос, може да доведе до подобрување на *Парето ефикасноста*¹. Додека АТП може да понуди издржана оценка на најдобрата алтернатива – тешко е совршено да се оценат сите сегашни и идни трошоци и придобивки – совршеноста во смисла на економска ефикасност и општествена благосостојба не е гарантирана.

1.2 АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ И ПРИДОБИВКИ ВО ОДНОС НА СПОРОВИТЕ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ

Странката која повела спор од мала вредност пред судовите во Република Македонија се соочува со неизвесност поврзана со нивото на очекуваните трошоци за време на судскиот процес. Ова примарно е поврзано со судските такси и адвокатските трошоци.

¹ Под Парето ефикасност се подразбира таква алокација на ресурсите во која се исцрпени сите можности да се подобри положбата на еден субјект, без притоа да не се влоши положбата на некој друг. Парето ефикасноста означува дека подобрувањето на позицијата на еден субјект паралелно означува влошување на позицијата на друг субјект.

Исто така, процесирањето на предметите е поврзано и со трошоци кои се однесуваат на државниот буџет. Овие трошоци примарно се поврзани со трошоците кои се појавуваат во судскиот буџет и кои се поврзани со судските оперативни трошоци како на пример, плати, одржување и др.

Оваа АТП ќе се обиде да понуди процена на следните два вида трошоци кои се поврзани со споровите од мала вредност:

1. трошоците на товар на државата (буџетот) (буџетски трошоци по спор од мала вредност)
2. трошоци на товар на странката (судски такси и адвокатски трошоци),

и за таа цел, АТП беше изведена преку следните чекори:

1. Поставување на рамките на политиката,
2. Квантифицирање на ефектите (трошоци – ефективност анализа); монетизација на придобивките (АТП),
3. Формулирање на заклучоци.

1.3 ОСНОВНИ ИНФОРМАЦИИ

Оваа анализа ги опфаќа и ги сумира податоците прибрани од основните судови, од Судскиот совет на Република Македонија, како и податоци добиени од спроведените интервјуа со судии кои судат во спорови од мала вредност. Исто така, анализата содржи и податоци за трошоците на постапка за споровите од мала вредност.

Податоците се однесуваат на ревидираните индикатори кои се поврзани со споровите од мала вредност процесирани во судовите во 2015 и во 2016 година. Податоците беа прибрани и анализирани за потребите на Центарот за правни истражувања и анализи во периодот од јануари до април 2017 година.

1.3.1 Постапка во спорови од мала вредност

1.3.1.1 Поим „спор од мала вредност“

Поимот – спор од мала вредност, во Законот за парничната постапка на Република Македонија (во понатамошниот текст: ЗПП), е определен во позитивен и негативен контекст.²

Имено, како спорови од мала вредност се сметаат оние спорови кои се поведени по однос на три кондемпнаторни тужбени барања: а) парично тужбено барање кое не го надминува износот од 600.000,00 денари; б) непарично тужбено барање, а тужителот во тужбата навел дека се согласува наместо исполнување на определено барање да прими одреден паричен износ кој не го надминува износот од 600.000,00 денари (*facultas alternativa*); в) непарично тужбено барање кое се однесува на предавање на подвижен предмет чија вредност не надминува износ од 600.000,00 денари. (Член 430 од ЗПП)

Во согласност со одредбите од Глава дваесет и деветта во ЗПП, како спорови од мала вредност, без оглед на вредноста на спорот, не се сметаат споровите за недвижности, споровите од работни односи од статусен карактер и споровите поради смекавање на владение. (Член 431 од ЗПП)

Постапката во спорови од мала вредност ќе се спроведе и во постапка по поднесен приговор против нотарски/судски платен налог, ако вредноста на оспорениот дел од платниот налог не го надминува износот од 600.000,00 денари. (Член 432 од ЗПП)

Воедно, промената на вредноста на предметот на спорот влијае на примената на посебните правила кои важат во постапките од спорови од мала вредност. Па така, ако тужителот го зголеми/преиначи тужбеното барање, така што вредноста на спорот да го надминува износот од 600.000,00 денари, постапката ќе продолжи во согласност со општите одредби за парничната постапка од ЗПП.

Спротивно на тоа, ако тужителот до заклучување на главната расправа во постапка што се води според одредбите од општата парничната постапка, го намали тужбеното барање така што тоа повеќе не го надминува износот од 600.000,00 денари, натамошната постапка ќе се спроведе како постапка од спор од мала вредност. (Член 435 од ЗПП)

1.3.2 Карактеристики на постапката во споровите од мала вредност

Постапките во спорови од мала вредност се процесуирани во посебна постапка „Постапка во спорови од мала вредност“ која е уредена во Глава дваесет и деветта, член 429 – 438 од ЗПП.

Оваа постапка се разликува од општата парнична постапка преку поедноставување и скратување на процесните дејствија со цел да се зголеми ефикасноста во случаите кога тужбеното барање е од помала вредност. Скратувањето на постапката се постигнува преку серија конкретни решенија кои го поедноставуваат режимот на општата парнична постапка. Овие решенија го чинат позитивниот контекст на постапката во спорови од мала вредност.

Во постапката во спорови од мала вредност не се применуваат одредбите за подготвително рочиште. Впрочем, веднаш по приемот на одговорот на тужба, судот закажува рочиште за главна расправа. Притоа, судот е должен, во поканата за главна расправа, во споровите во кои е дозволена медијација (стопански спорови – МАЛВТС), да наведе писмена поука за странките, дека спорот може да се реши преку медијација. Во поканата за главна расправа, меѓу другото, се наведува и дека тужбата ќе се смета за повлечена, ако тужителот не се јави на кое било рочиште, како и дека страните се должни да ги изнесат сите факти и докази на првото рочиште за главната расправа и да изјават дали се согласни спорот да се реши преку медијација – за стопански спорови. (Член 436 од ЗПП)

Во согласност со член 434 од ЗПП, во постапката во споровите од мала вредност, записникот за главната расправа, покрај податоците кои мора да ги содржи секој записник во согласност со член 116 став 1 од овој Закон, ги содржи:

- 1) Изјавите на странките од суштествено значење, а особено оние со кои, во целост или делумно, се признава тужбеното барање или се одрекува од тужбеното барање, или од жалбата, или се преиначува или повлекува тужбата;
- 2) Суштествената содржина на изведените докази;
- 3) Одлуките против кои е дозволена жалба и кои се објавени на главната расправа, и
- 4) Дали странките биле присутни на објавувањето на пресудата, и ако биле присутни, дека се поучени под кои услови можат да изјават жалба.

Пресудата во постапката во спорови од мала вредност се објавува веднаш по заклучувањето на главната расправа. (Член 437 од ЗПП) При објавувањето на пресудата, Судот е должен да ги поучи странките под кои услови можат да изјават жалба против пресудата.

Од друга страна пак, следните елементи го дефинираат негативниот контекст на постапката во спорови од мала вредност, и тоа:

- Во постапката во спорови од мала вредност, рокот за жалба, како и роковите за преземање на определени дејствија предвидени во член 314 став 2 од ЗПП, и рокот за поднесување барање за дополнување на пресуда предвиден во член 314 став 2 од ЗПП, изнесува 8 (осум) дена; (Член 438 од ЗПП)

- Исто така, во постапката во спорови од мала вредност, може да се поднесе жалба само против пресуда или решение со кои се завршува постапката. Другите решенија против кои е дозволена жалба со ЗПП, може да се оспорат само со жалбата против одлуката со која се завршува постапката. Овие решенија не се доставуваат до странките, туку се објавуваат на рочиштето од расправата и се внесуваат во писмениот состав на одлуката.

- Во споровите од мала вредност не е дозволена ревизија против правосилна одлука на второстепениот суд. (Член 438 од ЗПП)

- Во постапката во спорови од мала вредност, тужбата се смета за повлечена ако тужителот во рок од осум дена од денот на поднесувањето на тужбата не ја плати судската такса. (Член 429-а од ЗПП)

Ако во оваа глава не постојат посебни одредби, во постапката во споровите од мала вредност ќе се применуваат другите одредби на овој закон. (Член 429 од ЗПП)

2. ОПШТА АНАЛИЗА

2.1 Постапка за прибирање податоци

2.1.1 Барани податоци

Истражувачкиот тим побара податоци за следните индикатори:

- 1) Број на новозапочнати спорови од мала вредност пред сите основни судови во Република Македонија разделени по суд и квартал;
- 2) Број на новозапочнати граѓански спорови пред сите основни судови во Република Македонија разделени по суд и квартал;
- 3) Годишни буџети на сите основни судови во Република Македонија за 2015-та и 2016-та година;
- 4) Просечна и медијална вредност на споровите од мала вредност иницирани во 2015 и 2016 година или релевантна статистика за случаи разделени по вредност;
- 5) Број на рочишта за спорови од мала вредност во првостепена постапка;
- 6) Просечна и медијална вредност на првостепената постапка;
- 7) Број на спорови од мала вредност по кои постапувале апелационите судови во Република Македонија.

2.1.2 Добиени податоци

Податоците беа добиени преку испраќање на осум (8) барања за слободен пристап до информации од јавен карактер до Судскиот совет и до Судскиот буџетски совет. Судскиот совет обезбеди агрегирани и детални податоци за бројот на споровите од мала вредност и за граѓанските предмети општо по суд, но за вредноста, времетраењето и бројот на рочишта не извести дека таквите податоци не се собираат ниту се анализираат од страна на Советот и не упати тие податоци да ги побараме од секој суд поединечно.

По консултација со Центарот за правни истражувања и анализи, додатни четири (4) барања беа испратени до Основниот суд 2 во Скопје, Основниот суд во Штип, Основниот суд во Битола и до Основниот суд во Гостивар. Основниот суд во Штип и во Гостивар ги обезбеди податоците како што беа побарани. Судот во Битола не ги испрати бараните податоци. Основниот суд во Скопје обезбеди необработени податоци во Ексел, без податоци за бројот на одржани рочишта по предмет.

Поради тоа, податоците за бројот на рочиштата по предмети од мала вредност во првостепена постапка во Основен суд 2 во Скопје беа добиени преку спроведени интервјуа со судиите кои одлучуваат за спорови со мали вредности.

Исто така, од сите судови примивме повратни информации дека системот ACMIS не е во можност да ги генерира податоците што се бараа.

Податоците се документирани во ексел-табела во прилог на овој извештај.

2.1.3 Почетна проценка на добиените податоци

2.1.3.1 Број на новозапочнати спорови од мала вредност во сите основни судови во Република Македонија, разделени по основен суд и квартално, како дел од сите граѓански предмети

Во 2016 година, пред основните судови во Македонија беа започнати вкупно 8848 спорови од мала вредност. Споредено со 8596 спорови од 2015 година, нема забележително зголемување или намалување на бројот на случаи. Анализирано како процент од вкупниот број парнични предмети по кои одлучуваат судовите, споровите од мала вредност изнесуваат 17% во 2015 година и 20% во 2016 година. Зголемувањето на процентот во 2016 година се должи на значителното намалување (13%) на вкупниот број на парнични предмети.

Преглед на бројот на спорови од мала вредност и вкупниот број на граѓански спорови решавани од страна на основните судови во Р.М. во 2015 и 2016 година³

Основен суд	2015			2016	
	Вкупно граѓански предмети	Спорови од мала вредност	%	Вкупно граѓански предмети	Спорови од мала вредност
Битола	2607	457	18 %	2523	411
Крушево	164	31	19 %	130	28
Охрид	2046	302	15 %	1697	283
Прилеп	2164	497	23 %	2100	347
Ресен	228	83	36 %	229	98
Струга	1704	466	27 %	1778	638
Гостивар	7515	206	3 %	3346	209
Дебар	221	1	0 %	188	0
Кичево	1174	228	19 %	1545	261
Тетово	2157	383	18 %	2067	297
Велес	1736	588	34 %	1577	472
Гевгелија	429	146	34 %	445	180
Кавадарци	811	243	30 %	772	324
Кратово	217	31	14 %	254	31
Крива Паланка	488	98	20 %	381	103
Куманово	2819	572	20 %	2528	735
Неготино	536	247	46 %	384	176
Скопје 2	16578	2399	14 %	16045	2822
Берово	388	67	17 %	247	24
Виница	225	45	20 %	235	12
Делчево	428	85	20 %	307	62
Кочани	818	182	22 %	767	156
Радовиш	952	79	8 %	1020	63
Свети Николе	543	183	34 %	290	103
Струмица	1956	643	33 %	1272	661
Штип	1847	334	18 %	1888	352
Вкупно:	50751	8596	17 %	44015	8848

³ Извор: Судски совет на Република Македонија

Анализирано на судско ниво, процентот на спорови од мала вредност во парничните предмети варира од 3 % во Основниот суд Гостивар во 2015 година до 52 % во Основниот суд Струмица⁴ во 2016 година. Исто така, од првите десет судови со највисок процент на спорови од мала вредност, мнозинството се судови со основна надлежност (Неготино, Ресен, Гевгелија, Свети Николе, Кавадарци, Струга). Овој тренд може да се должи на ограничената надлежност во други видови спорови, па спорите од мала вредност претставуваат поголем дел од парничните постапки воопшто. На ниво на државата, спорите од мала вредност сочинуваат 20% од сите парнични спорови. Во апсолутни бројки, судовите кои одлучуваат по најголем број на спорови од мала вредност се: ОС Скопје 2, ОС Струмица, ОС Куманово и ОС Струга.

Анализирано на тримесечно ниво, во текот на 2015 и 2016 година бројот на спорови од мала вредност започнати на тримесечно ниво го следеше вкупниот број парнични предмети.

2.1.3.2 Број на спорови од мала вредност пред апелационите судови

Апелационите судови одлучуваа во 12392 спорови од мала вредност во 2015 година и во 11878 случаи во 2016 година. Добиените податоци ги вклучуваат сите нерешени случаи, а не само новозапочнатите во 2015 и 2016 година⁵.

Суд:	2015 година	2016 година
Апелационен суд Скопје	6885	7137
Апелационен суд Битола	2558	2485
Апелационен суд Штип	1922	1324
Апелационен суд Гостивар	1027	932
Вкупен број спорови:	12392	11878

2.1.4 Времетраење на постапката во спорите од мала вредност

Времетраењето на постапката во спорите од мала вредност го опфаќа времето помеѓу регистрирањето на предметот во судската администрација и донесувањето на одлуката во прв степен.

Првостепената постапка може да помине низ сите стадиуми и фази предвидени со ЗПП, но исто така може да заврши и во некоја од претходните фази од првостепената постапка.

Така, парничната постапка пред судот во прв степен може да се заврши со одлука во фазата на подготовка на главната расправа или на самата главна расправа, ако судот утврди дека не постојат претпоставки за донесување на мериторна одлука по тужбата.

Исто така, првостепената постапка може да биде завршена во некоја од претходните фази на постапката и врз основа на некое дејствие на странките (повлекување на тужба, признавање на тужбено барање, склучување судско порамнување итн.).

⁴ Основниот суд во Дебар решавал само еден спор од мала вредност во 2015 и 2016 година, но сепак овој податок се зема со резерва како резултат на значителната разлика со другите судови со основна надлежност.

⁵ Извор: Информација од Судскиот совет број 03-71/2 од 10.02.2017 година

Ако постапката ја поминала фазата на подготовка на главната расправа, а потоа и главната расправа, посебната и завршна фаза од првостепената постапка е донесување конечна и мериторна одлука за тужбеното барање врз основа на резултатите од главната расправа. Природно, првостепената парнична постапка може да се заврши со донесување конечна и мериторна одлука во некоја од фазите на подготовка на главната расправа, за време на главната расправа, како и надвор од главната расправа и помеѓу две рочишта. Конечните одлуки и мериторни одлуки може да бидат во форма на пресуди и решенија.

2.1.4.1 Должина на постапката за спорови од мала вредност во Основен суд Скопје 2

Просечното времетраење на постапката за спорови од мала вредност во Основниот суд Скопје 2 во 2015 година е 229 дена, додека медијалната должина е 201 ден. Во 2016 година, просечното времетраење е 131 ден, додека медијалната должина – 108 дена. Скратувањето не е последица на забрзување на постапките, туку на голем број нерешени случаи. По 55 предмети започнати во првиот квартал на 2015 година сè уште се одлучува.

Од податоците добиени преку спроведените интервјуа со судиите кои судат во постапките за спорови од мала вредност во Основен суд 2 во Скопје, просечното времетраење на постапката за спорови од мала вредност во 2015 и 2016 година е помеѓу 1 и 2 години.

Исто така, рочиштата се закажуваат во опсег од 60 до 120 дена, или од 2 до 4 месеци, така што просечната должина на закажување на рочиште за спор од мала вредност е околу 3 месеци.

2.1.4.2 Должина на постапката за спорови од мала вредност во Основен суд Штип

Според проценката обезбедена од страна на судот, просечното времетраење на постапката за спорови од мала вредности во 2015 и 2016 година е во опсег од 30 до 90 дена.

2.1.4.3 Должина на постапката за спорови од мала вредност во Основен суд Гостивар

Според податоците доставени од страна на судот, просечното времетраење на постапката за споровите од мала вредност во 2015 година изнесувало 120 дена за спорови меѓу поединци или правно лице и поединец (МАЛВП) и 150 дена за спорови меѓу правни лица – трговски спорови (МАЛВТС). Во 2016 година просечната должина на спорови на МАЛВП изнесува 166 дена, додека за споровите на МАЛВТС – 156 дена.

2.1.5 Вредност на споровите од мала вредност

2.1.5.1 Вредност на споровите од мала вредност во Основен суд Скопје 2⁶

Просечната вредност на споровите од мала вредност во 2015 година изнесува 70.876 денари, додека медијалната вредност изнесува 52.687 денари. Во 2016 година вредноста на споровите се зголеми со просечна вредност од 145.531 МКД и медијална вредност од 105.685 МКД.

Постои разлика помеѓу просечните вредности на споровите за мала вредност помеѓу поединци или правно лице и поединец (МАЛВП) со споровите меѓу правни лица – трговски спорови (МАЛВТС).

МАЛВП споровите имаат просечна вредност од 67.403 денари во 2015 година и 86.807 денари во 2016 година, додека просечната вредност на МАЛВТС споровите изнесува 310.528 денари во 2015 година и 366.470 денари во 2016 година. Во 2015 година најголем број спорови се со вредност помала од 150.000 денари.

Основен суд Штип

Идентично, најголемиот дел од споровите од мала вредност (над 90 %) имаат вредност помала од 150.000 МКД.

Основен суд Гостивар

Основниот суд Гостивар обезбеди податоци само за вредноста на трговските спорови од мала вредност.

2.2 Трошоци на парничната постапка

Учеството во парничната постапка предизвикува одредени материјални трошоци, поврзани со активноста на судот, странките и другите учесници во постапката. Парничните трошоци односно трошоците кои се прават за време на парничната постапка опфаќаат низа на финансиски издатоци во однос на плаќање на:

- судски и административни такси,
- лични трошоци на странката и нејзиниот застапник во врска со застапувањето пред судот,
- награда на адвокатот кој ја застапува странката,
- награда на други лица на кои законот им признава право на награда,
- надоместок за патување, дневница и изгубена заработувачка на сведоците и вештаците,
- награда за работата на вештаците, трошоци за инспекција,
- трошоци за обезбедување докази во текот на постапката,
- надоместоци за прибавување на документи и други докази (потврда, фотокопирање),
- трошоци за објавување огласи,
- трошоци за обезбедување докази преку поведување на постапка,
- трошоци за обид за порамнување и медијација,
- трошоци за привремени мерки итн.

2.2.1 Обврска за плаќање односно надоместување на парничните трошоци

Во однос на обврската за надоместување на трошоците на парничната постапка, се поставуваат следните прашања, прво, која странка е должна однапред да ги поднесе парничните трошоци и второ, која странка е должна да ги надомести парничните трошоци на крајот на постапката.

Едно од основните правила во парничната постапка е дека секоја странка сама ги надоместува трошоците што ги предизвикала со своето дејствие. Ова е очигледно уште на самиот почеток на парничната постапка, имајќи го предвид фактот дека судот нема да постапува по тужба ниту да преземе друго дејствие за кое не е платена

судската такса. Имено, доколку тужителот не ја плати судската такса во рок од 15 дена⁷ (во постапката во спорови од мала вредност, овој рок е 8 дена⁸) од денот на поднесувањето на тужбата, се смета дека тужбата е повлечена.

Во случај странката да предложи изведување на докази кои ќе предизвикаат трошоци, судот ќе ја задолжи да го обезбеди и да го поднесе износот кој ќе биде потребен за подмирување на евентуалите трошоци, кои би произлегле од изведувањето на доказите. Но, доколку изведувањето на доказите е предложено од две или повеќе странки, тогаш судот ќе го определи износот за подмирување на трошоците на изведувањето на доказите и ќе ги задолжи странките да го поделат на еднакви делови, односно трошоците подеднакво ќе паднат на товар на сите странки кои предложиле изведување на докази. Доколку странките не го положат износот за кој биле задолжени од страна на судот, тој ќе се откаже од изведувањето на доказите.⁹ На ова правило постои и исклучок кога самиот суд по службена должност ќе определи изведување на докази, затоа што во тој случај ќе ги задолжи сите странки да го обезбедат и положат потребниот износ за подмирување на трошоците за изведување на доказите. Судот ќе ги изведе доказите и во случај кога странките не го обезбедиле износот за кој биле задолжени, но судот во согласност со исходот на докажувањето ќе ги задолжи странките да ги подмират тие парнични трошоци или самиот ќе ги надомести трошоците.¹⁰

Во делот на надоместување на трошоците на постапката, правило е дека странката која во целост ја загубила парницата е должна на спротивната страна да ѝ ги надомести сите трошоци кои ги имала како резултат на учеството во парницата. Но доколку странката делумно успеала во парницата, на судот останува да одлучи дали странките сами ќе си ги поднесат парничните трошоци или странката која ја загубила постапката сразмерно ќе ѝ ги надомести трошоците на странката која имала делумен успех во парницата.¹¹

Сепак, не сите трошоци кои странката ќе ги побара ќе ѝ бидат надоместени од страна на странката која ја загубила парницата. Имено, и во овој дел судот има одлучувачка улога во одредувањето за тоа кои трошоци биле потребни за водење на парничната постапка оценувајќи ги грижливо сите околности.¹² Посебно, судот, без оглед на исходот од постапката, може да задолжи странка за која смета дека предизвикала трошоци на спротивната страна, доколку ги предизвикала по своја вина.¹³

Во согласност со одредбите на Законот за парничната постапка, странката односно тужениот може, и покрај тоа што ја изгубил парницата, да не биде задолжен да ги подмири парничните трошоци, туку тужителот да му ги надомести парничните трошоци на тужениот. Ова е случај кога тужениот не дал повод за тужба и ако во одговорот на тужбата, односно на подготвителното рочиште, а ако не се одржува подготвително рочиште тогаш на главната расправа пред да се впушти во расправање за главната работа, го признал тужбеното барање, и тогаш тужителот ќе му ги надомести парничните трошоци на тужениот.¹⁴

Тужителот кој ќе ја повлече тужбата е должен на спротивната странка да ѝ ги надомести парничните трошоци, освен ако до повлекувањето на тужбата дошло веднаш по исполнувањето на барањето од страна на тужениот. Странката која ќе се откаже од правен лек е должна на спротивната странка да ѝ ги надомести трошоците настанати по повод правниот лек.¹⁵ Секоја странка ги поднесува своите трошоци

⁷ Член 146 став 3 од ЗПП

⁸ Член 429-а од ЗПП

⁹ Член 147 став 1-3 од ЗПП

¹⁰ Член 148 став 4

¹¹ Член 148 став 1-3

¹² Член 149 од ЗПП

¹³ Член 150 од ЗПП

¹⁴ Член 151 од ЗПП

¹⁵ Член 152 од ЗПП

кога постапката е завршена со судско порамнување, ако во порамнувањето поинаку не е договорено. Трошоците за порамнувањето за кое е остварено обид да се изврши, но не успеало, влегуваат во парничните трошоци.¹⁶

Кога станува збор за парница во која учествуваат сопарничарите, правило е сопарничарите да ги поднесуваат трошоците подеднакво. Но доколку постои значителна разлика во поглед на нивниот удел во предметот на спорот, судот сразмерно на тој удел ќе определи колкав дел од трошоците ќе надомести секој од сопарничарите. Сопарничарите кои солидарно одговараат, одговараат и за трошоците досудени на спротивната страна. За трошоците предизвикани со посебни парнични дејствија на одделни сопарничари, другите сопарничари не одговараат.¹⁷

Во парниците во кои како странка ќе се јави јавниот обвинител или државниот правобранител, тие имаат право на надоместок во согласност со одредбите на ЗПП, и доколку тие се задолжени да ги надоместат парничните трошоци, трошоците ќе бидат надоместени од Буџетот на Република Македонија.¹⁸

Судот одлучува за трошоците на постапката со одлуката која ја донесува по тужбеното барање односно со одлуката со која го решава спорот. Странките на крајот на парницата доставуваат барање за надоместок на парничните трошоци за кои судот одлучува во пресудата или решението. При усно објавување на пресудата или на решението со кое се налага надоместок на трошоците, судот може да одлучи износот на трошоците да го одмери во писмено изработена пресуда, односно решение, ако решението треба да се достави до странките. Во текот на постапката, судот со посебно решение ќе одлучи за надоместок на трошоците само кога правото на надоместок на трошоците не зависи од одлуката за главната работа.

Доколку судот го отфрли или го одбие правниот лек, ќе одлучи и за трошоците настанати во постапката по повод тој правен лек. Кога судот ќе ја преиначи одлуката против која е поднесен правен лек или ќе ја укине таа одлука и ќе ја отфрли тужбата, ќе одлучи за трошоците на целата постапка. Но доколку ја укине одлуката против која е поднесен правен лек и предметот го врати на повторно судење, за трошоците на постапката по повод правниот лек ќе се одлучи во конечната одлука.¹⁹ Одлуката за трошоците содржана во пресудата може да се напаѓа само со жалба на решение, ако истовремено не се напаѓа и одлуката за главната работа. Ако едната странка ја напаѓа пресудата само во поглед на трошоците, а другата во поглед на главната работа, повисокиот суд со една одлука ќе одлучи за обата правни лека.²⁰

2.2.2. Ослободување од надоместување на парнични трошоци

Доколку странката во парничната постапка не е во можност да ги подмири парничните трошоци поради својата незавидна имотна состојба, судот ќе ја ослободи од плаќање на трошоците на постапката со цел да не се предизвика штета врз нејзината нужна издршка и врз нужната издршка на своето семејство. Ослободувањето од плаќање на трошоците на постапката опфаќа:

- ослободување од плаќање на такси
- ослободување од полагање на аванс за трошоците на сведоците, вештаците, за увид и за судските огласи.

При донесувањето на одлуката за ослободување од плаќање на трошоците на постапката, судот грижливо ќе ги оцени сите околности, а особено ќе ја земе предвид

¹⁶ Член 153 од ЗПП

¹⁷ Член 155 од ЗПП

¹⁸ Член 156 – 157 од ЗПП

¹⁹ Член 159 од ЗПП

²⁰ Член 161 од ЗПП

вредноста на предметот на спорот, бројот на лицата што ги издржува странката и приходите што ги имаат странката и членовите на нејзиното семејство.

По правило, одлуката за ослободување од плаќање на трошоците на постапката ја донесува првостепениот суд по предлог на странката која е должна во предлогот да ги наведе и докаже причините поради кои бара да биде ослободена од парничните трошоци. Поради тоа, странката кон барањето е должна да поднесе уверение од надлежниот орган на државната управа за својата имотна состојба во кое мора да се назначи износот на данокот што го плаќа домаќинството и одделните членови на домаќинството, како и другите извори на нивните приходи и воопшто имотната состојба на странката на која ѝ се издава уверението. Судот може да ја ослободи странката од парнични трошоци во целост или делумно. Кога е тоа потребно и самиот суд може по службена должност да ги прибави потребните податоци и известувања за имотната состојба на странката која бара ослободување, а може за тоа да ја сослуша и спротивната странка. Против решението на судот со кое се усвојува предлогот на странката не е дозволена жалба.²¹

Кога странката наполно е ослободена од плаќање на трошоците на постапката, судот може по нејзино барање да ѝ определи полномошник, ако смета дека е тоа е нужно заради заштита на правата на странката. Странката на која ѝ е назначен полномошник, се ослободува од плаќање на трошоците и наградата на назначениот полномошник.²²

Парничните трошоци за сведоци, вештаци, преведувачи, толкувачи или за извршување на увид и за издавање на судски оглас, во случај кога странката ќе биде целосно ослободена од парничните трошоци, се авансираат од средствата на судот.

Во случај кога судот ќе утврди дека странката која е ослободена од парнични трошоци е во состојба да ги покрива тие трошоци, ќе го укине решението со кое ја ослободил странката од плаќање на парничните трошоци и притоа ќе реши дали ќе бара од странката тие да ги надомести. Судот може да реши дали странката која е во состојба да ги плаќа парничните трошоци ќе треба да ги надомести трошоците во целост или делумно, имајќи предвид првенствено да бидат надоместени износите кои се исплатени од средствата на судот.

Таксите и трошоците исплатени од средствата на судот, како и фактичките издатоци и наградата на назначениот полномошник, претставуваат дел од парничните трошоци. За надоместокот на овие трошоци од страна на противникот на странката која е ослободена од плаќање на трошоците на постапката, судот ќе одлучи според одредбите за надоместокот на трошоците. Таксите и трошоците исплатени од средствата на судот по службена должност ги наплатува првостепениот суд од странката која е должна да ги надомести. Ако противникот на странката која е ослободена од плаќање на трошоците на постапката, е задолжен да ги надомести парничните трошоци, а ќе се утврди дека тој не е во состојба да ги плати тие трошоци, судот може дополнително да определи трошоците од ставот (1) на овој член да ги плати во целост или делумно странката која е ослободена од плаќање на трошоците на постапката од она што ѝ е досудено. Со тоа не се задира во правото на оваа странка за она што го платила да бара надоместок од противникот.²³

Надоместокот на трошоците на парничната постапка што ќе настанат пред судовите во Република Македонија, со правилник го утврдува министерот за правда.²⁴

²¹ Член 164 од ЗПП

²² Член 165 од ЗПП

²³ Член 168 од ЗПП

²⁴ Член 169 од ЗПП

Понатаму, во прилог на оваа анализа е Табелата на трошоци во постапката од спорови од мала вредност, која е практично применлива. Во оваа табела трошоците се поделени на постапки кои се поведуваат со нотарски платен налог или тужба и трошоци во граѓански спорови (МАЛВП) и стопански спорови (МАЛВТС).

Предвидените категории во Табелата се следните:

1) Медијација;

Појаснување: Во стопанските спорови за парично побарување кое не го надминува износот од 1.000.000 денари (околу 16.260 евра) и кога постапката се поведува со тужба пред судот, страните се должни, пред поднесувањето на тужбата, да се обидат спорот да го решат преку медијација.

Вредност: Висината на износот е најмалку 20,00 евра за секој започнат час и најмалку 30,00 евра, кога постапката за медијација ја спроведуваат два или повеќе медијатори.

2) Извод од тековна состојба од трговскиот регистар на РМ;

Појаснување: Според Законот за парничната постапка, доколку странките се правни лица, тие мора да достават доказ од соодветниот регистар за седиштето на правното лице.

Вредност: Висината на износот за еден Извод од тековна состојба е 256,00 денари;

3) Вештачење;

Појаснување: Судот ќе изведе вештачење како доказ, ако странката го поднесе вештиот наод и мислење на вештакот, со тужбата или со одговорот на тужбата;

Вредност: До 100.000,00 денари изнесува од 3.000,00 денари до 5.400,00 денари, од 100.001,00 денари до 1.000.000,00 денари изнесува од 5.401,00 денари до 9.000,00 денари, а над 1.000.000,00 денари изнесува од 9.001,00 денари до 15.000,00 денари.

4) Адвокатска награда за состав на нотарски платен налог/тужба;

Појаснување: На адвокатот му следува награда за состав на нотарски предлог или тужба според Адвокатската тарифа во Република Македонија.

Вредност: Висината на износот за состав на нотарски предлог или тужба до 10.000,00 денари е 1.300,00 денари; За состав на нотарски предлог од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари е 2.730,00 денари, а за состав на тужба е 3.900,00 денари; За состав на нотарски предлог од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари е 3.640,00 денари, а за состав на тужба е 5.200,00 денари; За состав на нотарски предлог од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари е 4.550,00 денари, а за состав на тужба е 6.500,00 денари; За состав на нотарски предлог од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари е 5.460,00 денари, а за состав на тужба е 7.800,00 денари.

5) Такса за нотарски платен налог/тужба;

Појаснување: Според Законот за парничната постапка на Р Македонија, парничната постапка може да се поведе со поднесување на тужба пред надлежен основен суд или со поднесување на нотарски платен налог пред надлежен нотар. Во зависност од тоа, тужителот треба да плати соодветна такса во согласност со Законот за судски такси на РМ.

20

6) Нотарска награда;

Појаснување: Во согласност со Нотарската тарифа на Република Македонија, за дејствија преземени од нотарот во врска со приемот на нотарскиот платен налог, издавањето на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа или упатување на предметот до надлежниот Суд за понатамошно постапување и донесување решение и доставување на решението до странките, нотарот има право на награда во еден единствен износ во зависност од вредноста на поднесениот платен налог.

Вредност: Висината на износот на нотарската награда до 10.000,00 денари е 500,00 денари, од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари е 600,00 денари, од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари изнесува 1.100,00 денари, од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари е 1.600,00 денари, од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари е 2.100,00 денари. Доколку вредноста на нотарскиот платен налог го надминува износот од 100.000,00 денари, покрај наградата од 2.100,00 денари, 2 % се наплаќа за секој започнат денар над 100.000,00 денари, но не повеќе од 18.000,00 денари.

7) Нотарски материјални трошоци;

Појаснување: Во согласност со Нотарската тарифа на Република Македонија во постапката за донесување на решение за извршување врз основа на веродостојна исправа по поднесен нотарски платен налог, нотарот има право на надомест на трошоците во целост.

Вредност: Висината на износот на материјалните трошоци на Нотарот е 250,00 денари.

8) Адвокатска награда за застапување на рочиште;

Појаснување: Во согласност со Адвокатската тарифа на РМ, на адвокатот му следува награда за секое застапување на странката на рочиште пред Судот.

Вредност: Висината на износот за застапување на рочиште до 10.000,00 денари е 1.560,00 денари, од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари е 4.680,00 денари, од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари е 6.240,00 денари, од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари е 7.800,00 денари, од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари е 9.360,00 денари.

9) Адвокатска награда за состав на необразложен писмен поднесок;

Појаснување: Во согласност со Адвокатската тарифа на РМ, на адвокатот му следува награда за состав на необразложен писмен поднесок.

Вредност: Висината на износот за состав на необразложен писмен поднесок е 1.300,00 денари.

10) Адвокатска награда за состав на образложен писмен поднесок;

Појаснување: Во согласност со Адвокатската тарифа на РМ, на адвокатот му следува награда за состав на образложен писмен поднесок.

Вредност: Висината на износот за состав на образложен писмен поднесок до 10.000,00 денари е 1.300,00 денари, од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари е 3.900,00 денари, од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари е 5.200,00 денари, од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари е 6.500,00 денари, од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари е 7.800,00 денари.

11) Судска такса за одлука;

Појаснување: Во согласност со Законот за судски такси на РМ, тужителот е должен да плати такса за одлука.

Вредност: Висината на износот на такса за одлука до 10.000,00 денари е 480,00 денари, од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари е 800,00 денари, од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари е 1.200,00 денари, од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари е 1.600,00 денари, од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари е 2.000,00 денари, над 100.000,00 денари 2 % од вредноста на спорот.

12) Судска такса за судско порамнување;

Појаснување: Во согласност со Законот за судски такси на РМ, странката е должна да плати такса за судско порамнување.

Вредност: Висината на износот на таксата за судско порамнување до 10.000,00 денари е 120,00 денари, од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари е 200,00 денари, од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари е 300,00 денари, од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари е 400,00 денари, од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари е 500,00 денари, над 100.000,00 денари 1/4 од 2 % од вредноста на спорот.

13) Адвокатска награда за состав на жалба;

Појаснување: Во согласност со Адвокатската тарифа на РМ, на адвокатот му следува награда за состав на жалба.

Вредност: Висината на износот за состав на жалба до 10.000,00 денари е 2.600,00 денари, од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари е 7.800,00 денари, од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари е 10.400 денари, од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари е 13.000,00 денари, од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари е 15.600,00 денари.

14) Судска такса за жалба;

Појаснување: Во согласност со Законот за судски такси на РМ, странката е должна да плати судска такса за жалба.

Вредност: Висината на износот на таксата за жалба до 10.000,00 денари е 960,00 денари, од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари е 1.600,00 денари, од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари е 2.400 денари, од 40.000,00 до 60.000,00 денари е 3.200 денари, од 60.000,00 до 100.000,00 денари е 4.000 денари, над 100.000,00 денари е 2 x 2 % од вредноста на спорот.

3. АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ И ПРИДОБИВКИ



АТП беше изведена преку две паралелни анализи. Првата анализа имаше цел да понуди проценка на трошоците на судскиот буџет поврзани со споровите од мала вредност, додека втората анализа беше насочена кон проценка на трошоците на товар на странките за време на процесирање на предметот во судот.

3.1 ТРОШОЦИ НА ТОВАР НА СУДСКИОТ БУЏЕТ (СУДСКИ БУЏЕТСКИ ТРОШОЦИ ПО ПРЕДМЕТ КОЈ СЕ ОДНЕСУВА НА СПОР ОД МАЛА ВРЕДНОСТ)

Преку проект финансиран од страна на ЕУ за зајакнување на перформансите на системот за управување во судовите, интернационален експерт подготви табела за прибирање на статистички податоци од првостепените судови. Собраните податоци се однесуваат на 2013, 2014 и 2015 година за секој суд одделно, а се однесуваат на извршните буџети и капиталните расходи, бројот на судии и судската служба, бројот на нерешени предмети на почетокот и на крајот на периодот, како и бројот на новопримени и решени предмети (поделени во соодветни групи). Процесот на прибирање на податоците беше овозможен од страна на Судскиот совет. Вкупно беа анализирани 81 првостепени опсервации, претставени во продолжение во **Табела 3: Број на анализирани првостепени основни судови.**

Табела 3: Број на анализирани првостепени основни судови

Година	Број на судови
2015	27
2014	27
2013	27
Вкупно	81

Понатаму, вкупно 1,3 милиони предмети групирани во 16 категории, во согласност со типологијата на судскиот регистар, биле решени во периодот од три години. Податоците се претставени во табелата во продолжение.

Табела 4: Типологија на предмети со број на решени предмети

#	Категорија на предмет	Вид на предмет	Решени предмети 2015 – 2013	%
1	Граѓанска област	Вонпарнични	236,825	18 %
2		Парнични	218,135	16 %
3		Извршување	21,393	2 %
4	Кривична област	Кривично полнолетни	246,903	19 %
5		Извршување санкции во кривични предмети	231,789	17 %
6		Дејствија во претходна постапка	31,617	2 %
7		Кривично малолетни	3,350	0 %
8		Оценка на обвинителен акт	7,519	1 %
9		Прекршоци	243,950	18 %
10	Судска управа		87,677	7 %
11	Кривично малолетни		106	0 %
12	Парнични		4,733	0 %
13	Претставки и поплаки		584	0 %
14	Дејствија во претходна постапка		1,174	0 %
15	Евиденција во судска управа		793	0 %
16	Извршување санкции во кривични предмети		2,453	0 %
Решени предмети во период од 3 години (2018 – 2013)			1,334,591	100%

Од вкупно 16 категории, само шест учествуваат со повеќе од 5 проценти во вкупниот број решени случаи.

Поради релативно малиот број судови, фрагментираната типологија, како и сомнежот за стандардна примена на фрагментираната типологија на случаите на ниво на суд, предметите беа групирани во четири поголеми групи организирани по главни видови предмети. Всушност, видовите на предмети со учество помало од 3 проценти, беа припоени кон поголемите групи. Групирањето, на шеснаесетте категории и поткатегории на предмети е дадено во следната табела:

Табела 5: Групирани видови на предмети

Група на предмети	Категорија и поткатегорија на предмет
Граѓански и парнични предмети	1. Граѓанска област
	a. Вонпарнични
	b. Извршување
	c. Парнични
	7. Парнични
Кривични предмети (вклучувајќи малолетни) и санкции	5. Кривична област
	a. Дејствија во претходна постапка
	b. Извршување на санкции во кривично
	c. Кривично малолетни
	d. Кривично полнолетни
Прекршочни предмети	e. Оценка на обвинителен акт
	f. Прекршоци
Постапки во рамките на судската администрација и поднесоци	8. Претставки и поплаки
	9. Судска управа
	3. Евиденција во судска управа
	2. Дејствија во претходна постапка

Групирањето на категориите на предмети беше неопходно поради факот дека преголемата фрагментација не дозволува развивање на математички модели за проценка на буџетските трошоци на граѓанските и парничните предмети кои се однесуваат на спорови од мала вредност. Со други зборови, проценката на трошокот по единица предмет ќе биде направена за целата категорија на граѓански и парнични предмети, под претпоставка дека споровите од мала вредност, кои се дел од групата на граѓански и парнични предмети, имаат слични трошоци поради тоа што се соочуваат со слични судски процедури. Процентот на предмети кои се однесуваат на спорови од мала вредност во вкупниот број на граѓански предмети е презентираан во табелата во продолжение.

Табела 6: Процент на предмети кои се однесуваат на спорови од мала вредност во вкупниот број на граѓански предмети

Основен суд	Вкупно 2015			Вкупно 2016		
	Вкупно граѓански предмети	Спорови од мала вредност	%	Вкупно граѓански предмети	Спорови од мала вредност	%
Битола	2,607	457	18 %	2,523	411	16 %
Крушево	164	31	19 %	130	28	22 %
Охрид	2,046	302	15 %	1,697	283	17 %
Прилеп	2,164	497	23 %	2,100	347	17 %
Ресен	228	83	36 %	229	98	43 %
Струга	1,704	466	27 %	1,778	638	36 %
Гостивар	7,515	206	3 %	3,346	209	6 %
Дебар	221	1	0 %	188	0	0 %
Кичево	1,174	228	19 %	1,545	261	17 %
Тетово	2,157	383	18 %	2,067	297	14 %
Велес	1,736	588	34 %	1,577	472	30 %
Гевгелија	429	146	34 %	445	180	40 %
Кавадарци	811	243	30 %	772	324	42 %
Кратово	217	31	14 %	254	31	12 %
Крива Паланка	488	98	20 %	381	103	27 %
Куманово	2,819	572	20 %	2,528	735	29 %
Неготино	536	247	46 %	384	176	46 %
Скопје 2	16,578	2,399	14 %	16,045	2,822	18 %
Берово	388	67	17 %	247	24	10 %
Виница	225	45	20 %	235	12	5 %
Делчево	428	85	20 %	307	62	20 %
Кочани	818	182	22 %	767	156	20 %
Радовиш	952	79	8 %	1,020	63	6 %
Свети Николе	543	183	34 %	290	103	36 %
Струмица	1,956	643	33 %	1,272	661	52 %
Штип	1,847	334	18 %	1,888	352	19 %
Вкупно:	50,751	8,596	17 %	44,015	8,848	20 %

Меѓутоа, вообичаено судските буџети не се поделени во категории по вид на предмет, па затоа не постои лесен начин да се пресметаат просечните трошоци по предмет. Со цел да се избегне овој проблем, користиме регресија.

Дефинираме дека Y_{it} е износот на јавни фондови потрошени во судот i во текот на временски период t (календарска или фискална година), а X_j претставува број на решени предмети од видот j во времето t . Врската помеѓу потрошените јавни фондови и бројот на решени случаи треба да се објасни преку следната равенка:

$$Y_{it} = \alpha + \beta_j X_{ijt} + \varepsilon_{it}$$

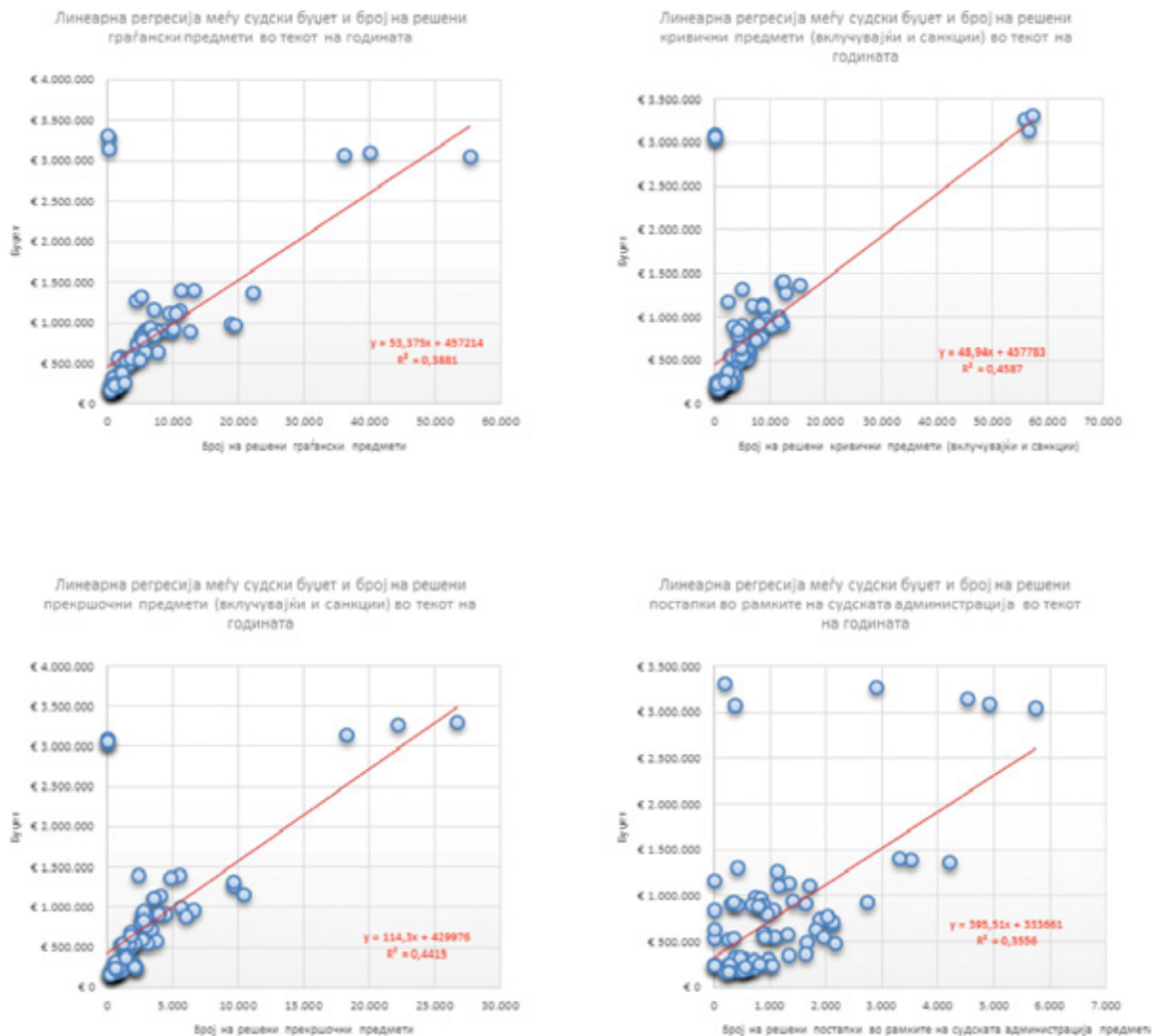
Со моделот треба да се оценат коефициентите β_j . Тие го претставуваат просечниот трошок поврзан со даден предмет X_j . α е коефициент на отсечок, односно константа, која го претставува просекот на одговори во случај кога сите објаснувачки варијабли добиваат вредност 0 (нула). Стохастичката компонента ε_{it} ги претставува варијациите во буџетот кои не се поврзани со дефинираните исходи. Таа треба да поседува одредени статистички својства.

Регресионата анализа претставува статистички метод кој е применет во наредните делови и табели. Овој метод беше избран наспроти мноштвото други методи (Делфи метод, сметководствени методи, методи за временско мерење и др.) поради ограничените податоци и временскиот период. Поради оваа причина, сликите и табелите презентирани во текстот треба да се интерпретираат со огромно внимание. Понатаму, „моќта за предвидување“ и „корисноста“ на произведените математички модели може да се подобрат доколку по крајот на секоја календарска година се практикува калибрација на моделот.

Индикаторот трошок по (единица) предмет се однесува на податоци од три години (2015 – 2013). Текот на случаите и податоците за буџетот се земени од табелата за прибирање податоци. Извршниот буџет, исклучувајќи ги капиталните расходи, и бројот на решени предмети по суд во секоја година претставуваат една опсервација.

Со цел да се открие „линеарноста“ и ефектот на индивидуалната категорија на предмет на вкупните коефициенти на детерминација (R^2), на секоја категорија на предмет е применета проста линеарна регресија. Меѓутоа, поради тоа што се дадени прецизни податоци за бројот на решени случаи по секоја категорија на случај, простата линеарна регресија е применета на вкупниот број на решени предмети и резултатите се дадени на сликата во продолжение:

Слика 1: Прости линеарни регресији по судски буџет и вид на предмет кај првостепените основни судови



Простите линеарни регресиони модели по вид на предмет во првостепените основни судови во Република Македонија покажуваат дека коефициентите на детерминација (R^2) се движат меѓу 45 % кај кривичните предмети до 36 % во постапките во рамките на судската администрација. Релативно нискиот коефициент на детерминација може да биде објаснет преку присуството на екстремни вредности (англ. outliers), и разделувањето на граѓанскиот и кривичниот суд во Скопје.

Табела 7: Процена на трошокот по предмет за првостепените основни судови во Република Македонија во период од три години

Варијабла/Предмети	Коефициент/ Трошок по предмет (денари)	Станд. грешка	t-стат.	P- вредност
Отсечок	4,367,227	2,426,251	1.80	0.076
Граѓански и парнични предмети	3,473	235	14.79	0.000
Кривични предмети (вклучувајќи малолетни) и санкции	2,011	445	4.52	0.000
Прекршочни предмети	2,989	991	3.02	0.003
Постапките во рамките на судската администрација и поднесоци	570	2,005	0.28	0.777
R ²	95.54 %		F-стат.	198.95
Прилагоден R ²	91.28 %		P (F-стат.)	0.00

Ако се земе предвид коефициентот на детерминација (R²), моделот објаснува 95,54 проценти од разликите во буџетот и решените предмети на првостепените основни судови. Воопшто, моделот е статистички значаен (P-вредноста изнесува 0,00) и нуди доволно докази да биде отфрлена хипотезата дека нема ефект, односно буџетот во однос на бројот на решени предмети не се јавува случајно. Коефициентите покажуваат робустна статистичка значајност (со исклучок на постапките во рамките на судската администрација и отсечокот) со што се зголемува моќта за превидување на статистичкиот модел.

Конечно, пресметаниот статистички значаен коефициент на трошок по предмет за граѓански и парнични предмети изнесува 3.473 денари (или 56 евра)²⁵ со 95 % интервал на доверба во распон од 3.006 ден. до 3.941 ден. (односно од 49 до 64 евра). Со други зборови, можеме да претпоставиме дека буџетскиот трошок по предмет кој се однесува на спор од мала вредност, исто така се наоѓа во распон од 3.006 ден. до 3.941 ден. (односно од 49 до 64 евра).

3.2 ТРОШОЦИ НА ТОВАР НА СТРАНКАТА

Како што беше претходно напоменато, ТКА беше имплементирана преку изведување на две паралелни анализи. Целта на првата анализа беше да ги процени трошоците на товар на судскиот буџет поврзани со спорите од мала вредност, додека втората анализа нуди проценка на трошоците со кои се соочуваат странките за време на процесирање на предметот во суд.

3.2.1 Клучни претпоставки и основни информации

Од гледна точка на странката, главните трошоци при спорите од мала вредност се поврзани со судските такси и адвокатските трошоци. Професионалците од областа на правото објаснуваат дека адвокатските трошоци се тесно поврзани со бројот на судски рочишта. Во соработка со правниот тим на проектот, беа направени стандардизирани проценки на судските такси и адвокатските трошоци. Проценките на судските такси и адвокатските трошоци кои зависат од вредноста на спорот и бројот на рочишта, се преставени во двете табели во продолжение:

²⁵ Девизен курс 61,53 денари = 1 евро.

Табела 8: Проценет износ на судски такси во зависност од вредноста на спорот

Вредност на спорот од: (денари)	Вредност на спорот до: (денари)	Проценет износ на судски такси (денари)	во евра
0	10,000	480	8
10,001	20,000	800	13
20,001	40,000	1,200	20
40,001	60,000	1,600	26
60,001	100,000	2,000	33
100,001	-	(вредност на спорот - 100,000)*2 %-2,000	

Табела 9: Проценет износ на адвокатски трошоци по рочиште во зависност од вредноста на спорот

Вредност на спорот од: (денари)	Вредност на спорот до: (денари)	Проценет износ на адвокатски трошоци (денари)	во евра
0	10,000	1,560	25
10,001	50,000	4,680	76
50,001	100,000	6,240	101
100,001	300,000	7,800	127
300,001	600,000	9,360	152

Понатаму, базата на податоци се состои од 5.251 предмети кои се однесуваат на спорови од мала вредност во Основниот суд Скопје 2. Базата вклучува податоци за видот на предмет во согласност со судскиот регистар, единствениот број на предметот, датумот на прием на предметот, вредноста на спорот во денари и со датумот на експедирање на предметот. Од 5.251 предмети за спорови од мала вредност, 3.253 (или 62 %) се решени предмети. Вкупно 42 предмети (односно 0,8 %) беа исклучени од анализата поради грешки во податоците или постоење на екстреми (англ. outliers).

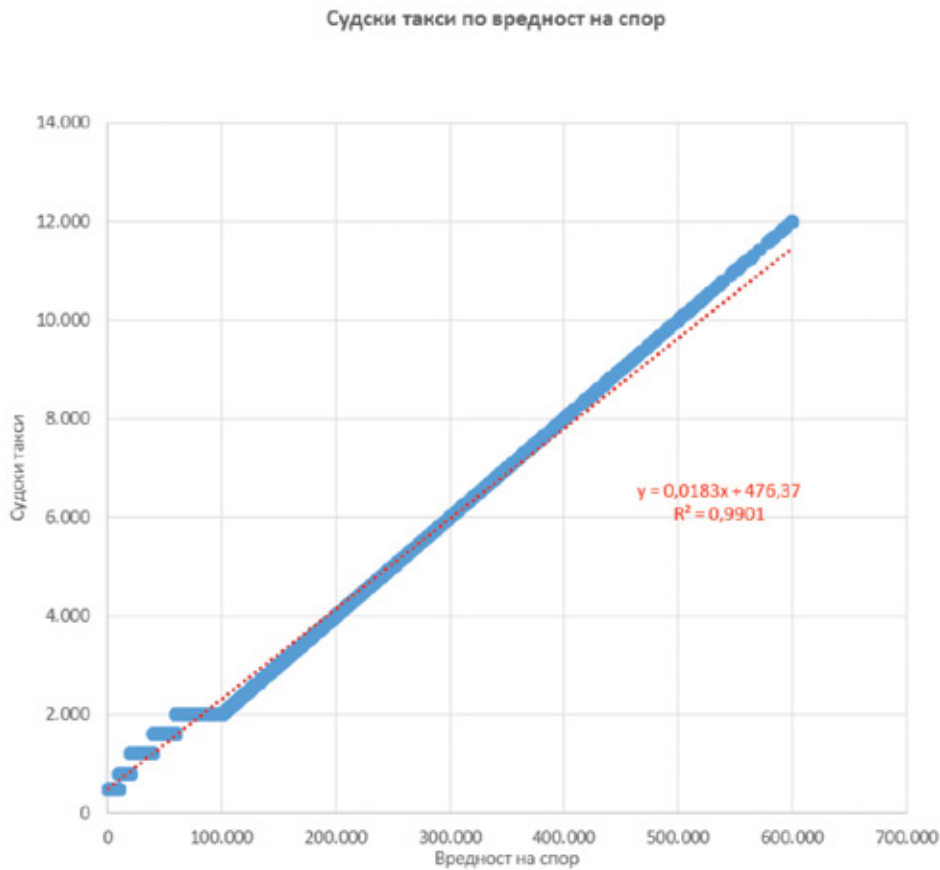
Користејќи податоци за нивоата на предметите, на секој од 5.209 предмети му беше доделен проценет износ на судски такси и адвокатски трошоци (презентирани во **Табела 8: Проценет износ на судски такси во зависност од вредноста на спорот** и **Табела 9: Проценет износ на адвокатски трошоци по рочиште во зависност од вредноста на спорот**). На овој начин, популацијата од 5.209 предмети беше проширена со проценка на судски такси и адвокатски трошоци.

Нареден чекор претставуваше развојот на математички модели кои можат да бидат искористени да се предвидат очекуваните вкупни трошоци (вклучувајќи судски такси и адвокатски трошоци) кои зависат од вредноста на спорот и бројот на очекувани рочишта.

Меѓутоа, иницијалните тестови покажаа дека доколку се развие еден единствен модел, тој ќе има ниска предвидувачка моќ, па затоа беше развиен специјален модел кој претставува комбинација од двата модели – еден модел за судските такси и втор модел за адвокатските трошоци. Сите модели се претставени во продолжение.

3.2.2 Модел на судски такси

Слика 2: Прости линерани регресии за судските такси врз основа на вредоста на спорот



Простата линеарна регресија во која зависна променлива се судските такси, а независна променлива е вредноста на спорот има коефициент на детерминација (R2) од 99 % кај споровите од мала вредност.

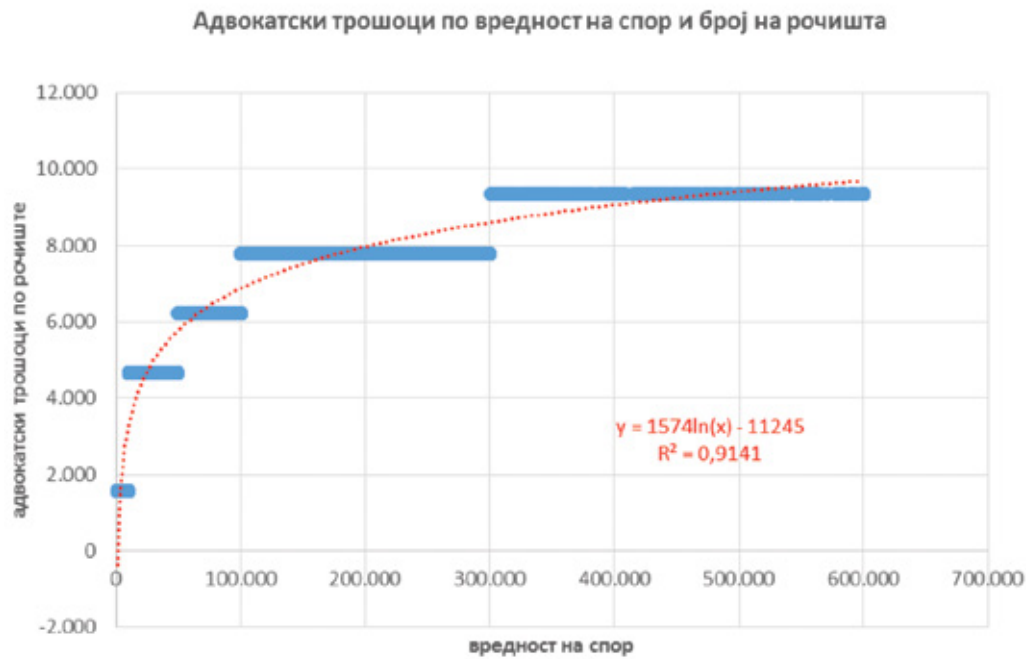
Табела 10: Прост линеарен регресионен модел за проценка на судските такси во зависност од вредноста на спорот

Варијабла	Коефициент/ Судска такса по вредност на спор (денари)	Станд. грешка	t-стат.	P- вредност
Отсечок	476.372	4.031	118.18	0
Вредност на спорот	0.018	0.000	721.9	0
R ²	99.50%	F-стат.		521161.35
Прилагоден R ²	99.01%	P (F-стат.)		0.00

Ако се земе предвид коефициентот на детерминација (R2), моделот објаснува 99,01 проценти од варијабилитетот на зависната променлива (судските такси) користејќи ја избраната независна променлива (вредноста на спорот). Со други зборови, коефициентот на детерминација од 99,01 проценти покажува до кој степен може да биде предвидена зависната променлива (судските трошоци) доколку се користи независната променлива (вредноста на спорот). Воопшто, моделот е статистички значаен (P-вредноста изнесува 0,00) и затоа нуди доволно докази да се отфрли хипотезата дека „нема ефект“. Коефициентите демонстрираат робустна статистичка важност со што се зголемува моќта за предвидување на статистичкиот модел.

3.2.3 Модел на адвокатски трошоци

Слика 3: Логаритамска регресија за адвокатските трошоци во зависност од вредноста на спорот и бројот на рочишта



Табела 11: Логаритамски регресионен модел за проценка на адвокатски трошоци во однос на вредноста на спорот

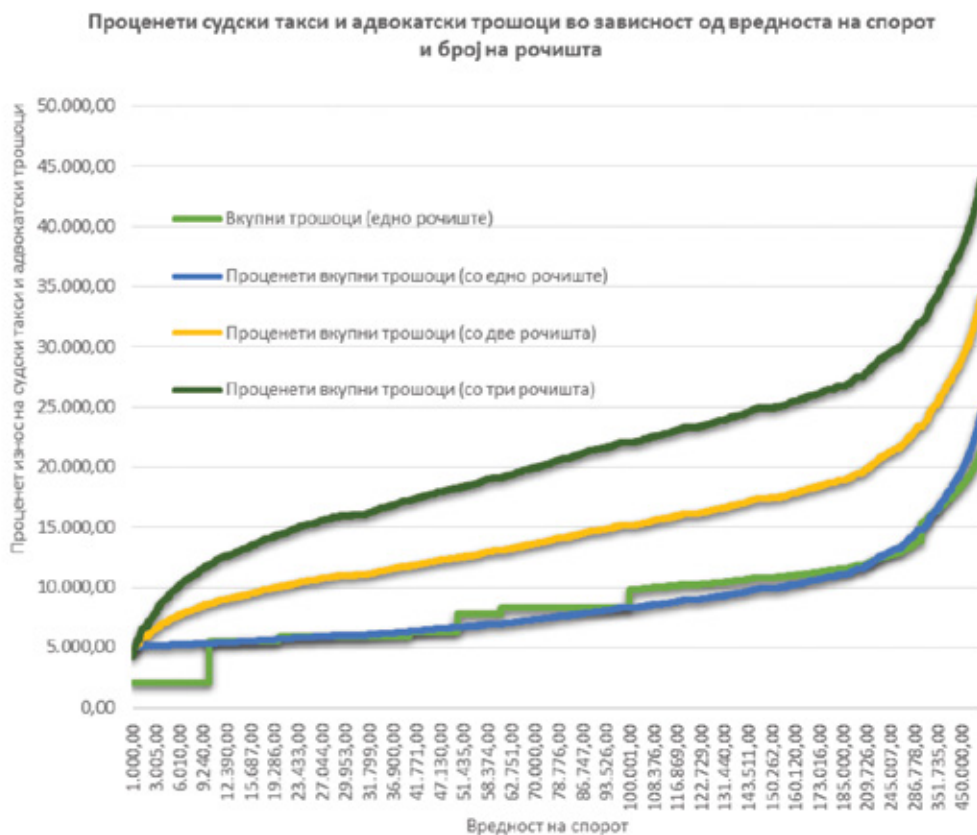
Варијабла/Предмети	Коефициент/	Станд. грешка	t-стат.	P-вредност
Отсечок	-11244.93	74.26	-151.42	0
Ln(x): x=вредност на спор	1574.035644	6.68	235.32	0
R ²	95.60%		F-стат.	55376.78
Прилагоден R ²	91.40%		P (F-стат.)	0.00

Ако се земе предвид коефициентот на детерминација (R2), моделот објаснува 91,4 проценти од варијабилитетот на зависната променлива (адвокатски трошоци) преку користење на независната променлива (вредност на спорот). Односно, коефициентот на детерминација од 91,4 проценти покажува до кој степен може да

биде предвидена зависната променлива (адвокатски трошоци) доколку се користи независната променлива (вредност на спорот). Воопшто, моделот е статистички значаен (Р-вредноста изнесува 0,00) и затоа нуди доволно докази да се отфрли хипотезата дека „нема ефект“. Коефициентите демонстрираат робустна статистичка важност со што се зголемува моќта за предвидување на статистичкиот модел.

Двата модели (судски такси и адвокатски трошоци) беа комбинирани во посебен модел за проценка на вкупните трошоци поврзани со судските такси и адвокатските трошоци, кои зависат од вредноста на спорот и бројот на рочишта. Меѓутоа, за вредност на спорот помала од 10.000 денари моделот има ниско ниво на калибрација, па затоа се препорачува да се користат „rule based“ проценки (дадени во Табела 8: Проценет износ на судски такси во зависност од вредноста на спорот и Табела 9: Проценет износ на адвокатски трошоци по рочиште во зависност од вредноста на спорот).

Слика 4:



4. ЗАКЛУЧОЦИ

IV

4.1 ТРОШОЦИ НА ТОВАР НА СУДСКИОТ БУЏЕТ (СУДСКИ БУЏЕТСКИ ТРОШОЦИ ПО ПРЕДМЕТ КОЈ СЕ ОДНЕСУВА НА СПОР ОД МАЛА ВРЕДНОСТ)

Пресметаните коефициенти кои се статистички значајни покажуваат дека трошокот по предмет за граѓански и парнични предмети изнесува 3.473 денари (56 евра²⁶) со распон на 95 % интервал на доверба од 3.006 до 3.941 денари (односно, 49 до 64 евра). Исто така, можеме да претпоставиме дека буџетските трошоци по предмет кој се однесува на спор од мала вредност исто така се движат во распон од 3.006 до 3.941 денари (односно 49 до 64 евра), или блиску до овој распон.

Во оваа смисла, буџетскиот трошок за решавање на 8.848 спорови од мала вредност решени во 2016 година (види Табела 1) е проценет дека изнесува околу 30.487.376 денари (495.488 евра) на годишно ниво и истиот можел да биде заштеден доколку биле применети алтернативни начини на решавање на споровите (пр. медијација).

Доколку ги имаме предвид високите трошоци кои се однесуваат на судскиот систем (види Додаток: Вкупен судски буџет наспроти годишни јавни расходи), намалувањето на споменатиот трошок ќе го доведе судскиот буџет поблиску до просекот на земјите членки на Советот на Европа. Имено, во Македонија вкупниот судски буџет во 2014 година изнесува 2,14 % од годишните јавни расходи во Македонија и е речиси три пати повисок од просекот на земјите членки на Советот на Европа, кој изнесува 0,8 %. Со други зборови, процентот од јавната потрошувачка посветена на судскиот буџет е највисока во Македонија споредено со останатите земји членки на Советот на Европа.

4.2 ТРОШОЦИ НА ТОВАР НА СТРАНКАТА

Проценето е дека вкупниот трошок, вклучувајќи ги судските такси и адвокатските трошоци за две рочишта ги надминуваат придобивките за предмети кои се однесуваат на спорови од мала вредност пониска од 3.600 денари (односно, 59 евра). Треба да се напомене дека повеќето од предметите кои се однесуваат на спорови од мала вредност се решаваат со две или повеќе рочишта. На пример, 69 %, односно 84 % од предметите кои се однесуваат на спорови од мала вредност се решени со две или повеќе рочишта во Основниот суд во Гостивар и во Основниот суд во Штип, соодветно. Со други зборови, нема економска логика да се оди пред суд за спорови чија вредност е пониска од 3.600 денари (односно, 59 евра).

Проценето е дека вкупните трошоци, вклучувајќи ги судските такси и адвокатските трошоци за три рочишта ги надминуваат придобивките кај предметите кои се однесуваат на спорови од мала вредност доколку вредноста е пониска од 12.700 денари (односно, 206 евра). Ако вредноста на спорот е над 12.700 денари (односно, 206 евра), придобивките ги надминуваат вкупните проценети трошоци. Повеќето од предметите во Основниот суд Скопје се решаваат со три рочишта. Ако се има ова

²⁶ Девизен курс 61,53 денари = 1 евро.

предвид, нема економска логика да се оди пред Основен суд Скопје за спорови чија вредност е помала од 12.700 денари (односно, 206 евра).

Доколку се спореди со просечната месечна нето-плата²⁷, проценето е дека водењето на спор од мала вредност пред Основен суд Скопје чини повеќе од половина (55 проценти) од просечната нето-плата. Од друга страна, проценето е дека потребни се само 15 проценти од просечната нето-плата за да се води спор пред Основниот суд Гостивар и пред Основниот суд Штип.

²⁷ Просечната месечна нето плата во мај 2017 година изнесува 22.889 денари. Извор: http://www.stat.gov.mk/Default_en.aspx Пристапено на 10.08.2017 година.

5. ДОДАТОЦИ

5.1. Трошоци на споровите од мала вредност

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Медијација				Најмалку 20 евра за секој започнат час, а кога постапката се спроведува од страна на два или повеќе медијатори најмалку 30 евра
Трошоци за вадење на тековна состојба	Ако има едно правно – лице 256,00 денари	2 x 256,00 денари = 512,00 денари	Ако има едно правно лице – 256,00 денари	2 x 256,00 денари = 512,00 денари
Вештачење (до 100.000,00 денари)	3.000,00 денари – 5.400,00 денари	3.000,00 денари – 5.400,00 денари	3.000,00 денари – 5.400,00 денари	3.000,00 денари – 5.400,00 денари
Вештачење (од 100.001,00 денари до 1.000.000,00 денари)	5.401,00 денари – 9.000,00 денари	5.401,00 денари – 9.000,00 денари	5.401,00 денари – 9.000,00 денари	5.401,00 денари – 9.000,00 денари
Вештачење (над 1.000.000,00 денари)	9.001,00 денари – 15.000,00 денари	9.001,00 денари – 15.000,00 денари	9.001,00 денари – 15.000,00 денари	9.001,00 денари – 15.000,00 денари
Состав на предлог/тужба (до 10.000,00 денари)	1.300,00 денари	1.300,00 денари	1.300,00 денари	1.300,00 денари
Состав на предлог/тужба (од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари)	2.730,00 денари	2.730,00 денари	3.900,00 денари	3.900,00 денари
Состав на предлог/тужба (од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари)	3.640,00 денари	3.640,00 денари	5.200,00 денари	5.200,00 денари
Состав на предлог/тужба (од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари)	4.550,00 денари	4.550,00 денари	6.500,00 денари	6.500,00 денари
Состав на предлог/тужба (од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари)	5.460,00 денари	5.460,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари
Такса за предлог/тужба (до 10.000,00 денари)	120,00 денари	120,00 денари	480,00 денари	480,00 денари

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Такса за предлог/тужба (од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари)	200,00 денари	200,00 денари	800,00 денари	800,00 денари
Такса за предлог/тужба (од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари)	300,00 денари	300,00 денари	1.200,00 денари	1.200,00 денари
Такса за предлог/тужба (од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари)	400,00 денари	400,00 денари	1.600,00 денари	1.600,00 денари
Такса за предлог/тужба (од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари)	500,00 денари	500,00 денари	2.000,00 денари	2.000,00 денари
Такса за предлог/тужба (100.000,00 денари до 110.000,00 денари)	550,00 денари	550,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (110.000,00 денари до 120.000,00 денари)	600,00 денари	600,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (120.000,00 денари до 130.000,00 денари)	650,00 денари	650,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (130.000,00 денари до 140.000,00 денари)	700,00 денари	700,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (140.000,00 денари до 150.000,00 денари)	750,00 денари	750,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (150.000,00 денари до 160.000,00 денари)	800,00 денари	800,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (160.000,00 денари до 170.000,00 денари)	850,00 денари	850,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Такса за предлог/тужба (170.000,00 денари до 180.000,00 денари)	900,00 денари	900,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (180.000,00 денари до 190.000,00 денари)	950,00 денари	950,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (190.000,00 денари до 200.000,00 денари)	1.000,00 денари	1.000,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (200.000,00 денари до 210.000,00 денари)	1.050,00 денари	1.050,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (210.000,00 денари до 220.000,00 денари)	1.100,00 денари	1.100,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (220.000,00 денари до 230.000,00 денари)	1.150,00 денари	1.150,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (230.000,00 денари до 240.000,00 денари)	1.200,00 денари	1.200,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (240.000,00 денари до 250.000,00 денари)	1.250,00 денари	1.250,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (250.000,00 денари до 260.000,00 денари)	1.300,00 денари	1.300,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (260.000,00 денари до 270.000,00 денари)	1.350,00 денари	1.350,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Такса за предлог/тужба (270.000,00 денари до 280.000,00 денари)	1.400,00 денари	1.400,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (280.000,00 денари до 290.000,00 денари)	1.450,00 денари	1.450,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (290.000,00 денари до 300.000,00 денари)	1.500,00 денари	1.500,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (300.000,00 денари до 310.000,00 денари)	1.550,00 денари	1.550,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (310.000,00 денари до 320.000,00 денари)	1.600,00 денари	1.600,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (320.000,00 денари до 330.000,00 денари)	1.650,00 денари	1.650,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (330.000,00 денари до 340.000,00 денари)	1.700,00 денари	1.700,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (340.000,00 денари до 350.000,00 денари)	1.750,00 денари	1.750,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (350.000,00 денари до 360.000,00 денари)	1.800,00 денари	1.800,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (360.000,00 денари до 370.000,00 денари)	1.850,00 денари	1.850,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Такса за предлог/тужба (370.000,00 денари до 380.000,00 денари)	1.900,00 денари	1.900,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (380.000,00 денари до 390.000,00 денари)	1.950,00 денари	1.950,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (390.000,00 денари до 400.000,00 денари)	2.000,00 денари	2.000,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (400.000,00 денари до 410.000,00 денари)	2.050,00 денари	2.050,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (410.000,00 денари до 420.000,00 денари)	2.100,00 денари	2.100,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (420.000,00 денари до 430.000,00 денари)	2.150,00 денари	2.150,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (430.000,00 денари до 440.000,00 денари)	2.200,00 денари	2.200,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (440.000,00 денари до 450.000,00 денари)	2.250,00 денари	2.250,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (450.000,00 денари до 460.000,00 денари)	2.300,00 денари	2.300,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (460.000,00 денари до 470.000,00 денари)	2.350,00 денари	2.350,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Такса за предлог/тужба (470.000,00 денари до 480.000,00 денари)	2.400,00 денари	2.400,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (480.000,00 денари до 490.000,00 денари)	2.450,00 денари	2.450,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (490.000,00 денари до 500.000,00 денари)	2.500,00 денари	2.500,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (500.000,00 денари до 510.000,00 денари)	2.550,00 денари	2.550,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (510.000,00 денари до 520.000,00 денари)	2.600,00 денари	2.600,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (520.000,00 денари до 530.000,00 денари)	2.650,00 денари	2.650,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (530.000,00 денари до 540.000,00 денари)	2.700,00 денари	2.700,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (540.000,00 денари до 550.000,00 денари)	2.750,00 денари	2.750,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (550.000,00 денари до 560.000,00 денари)	2.800,00 денари	2.800,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (560.000,00 денари до 570.000,00 денари)	2.850,00 денари	2.850,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Такса за предлог/тужба (570.000,00 денари до 580.000,00 денари)	2.900,00 денари	2.900,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (580.000,00 денари до 590.000,00 денари)	2.950,00 денари	2.950,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Такса за предлог/тужба (590.000,00 денари до 600.000,00 денари)	3.000,00 денари	3.000,00 денари	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот	Над 100.000,00 денари таксата изнесува 2 % од вредноста на спорот
Нотарска награда (до 10.000,00 денари)	500,00 денари	500,00 денари		
Нотарска награда (од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари)	600,00 денари	600,00 денари		
Нотарска награда (од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари)	1.100,00 денари	1.100,00 денари		
Нотарска награда (од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари)	1.600,00 денари	1.600,00 денари		
Нотарска награда (од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари)	2.100,00 денари	2.100,00 денари		
Нотарска награда (од 100.001,00 денари до 110.000,00 денари)	2.300,00 денари	2.300,00 денари		
Нотарска награда (од 110.001,00 денари до 120.000,00 денари)	2.500,00 денари	2.500,00 денари		
Нотарска награда (од 120.001,00 денари до 130.000,00 денари)	2.700,00 денари	2.700,00 денари		
Нотарска награда (од 130.001,00 денари до 140.000,00 денари)	2.900,00 денари	2.900,00 денари		
Нотарска награда (од 140.001,00 денари до 150.000,00 денари)	3.100,00 денари	3.100,00 денари		

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Нотарска награда (од 150.001,00 денари до 160.000,00 денари)	3.300,00 денари	3.300,00 денари		
Нотарска награда (од 160.000,00 денари до 170.000,00 денари)	3.500,00 денари	3.500,00 денари		
Нотарска награда (од 170.001,00 денари до 180.000,00 денари)	3.700,00 денари	3.700,00 денари		
Нотарска награда (од 180.001,00 денари до 190.000,00 денари)	3.900,00 денари	3.900,00 денари		
Нотарска награда (од 190.001,00 денари до 200.000,00 денари)	4.100,00 денари	4.100,00 денари		
Нотарска награда (од 200.001,00 денари до 210.000,00 денари)	4.300,00 денари	4.300,00 денари		
Нотарска награда (од 210.001,00 денари до 220.000,00 денари)	4.500,00 денари	4.500,00 денари		
Нотарска награда (од 220.001,00 денари до 230.000,00 денари)	4.700,00 денари	4.700,00 денари		
Нотарска награда (од 230.001,00 денари до 240.000,00 денари)	4.900,00 денари	4.900,00 денари		
Нотарска награда (од 240.001,00 денари до 250.000,00 денари)	5.100,00 денари	5.100,00 денари		
Нотарска награда (од 250.001,00 денари до 260.000,00 денари)	5.300,00 денари	5.300,00 денари		
Нотарска награда (од 260.001,00 денари до 270.000,00 денари)	5.500,00 денари	5.500,00 денари		
Нотарска награда (од 270.001,00 денари до 280.000,00 денари)	5.700,00 денари	5.700,00 денари		
Нотарска награда (од 280.001,00 денари до 290.000,00 денари)	5.900,00 денари	5.900,00 денари		

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Нотарска награда (од 290.001,00 денари до 300.000,00 денари)	6.100,00 денари	6.100,00 денари		
Нотарска награда (од 300.001,00 денари до 310.000,00 денари)	6.300,00 денари	6.300,00 денари		
Нотарска награда (од 310.001,00 денари до 320.000,00 денари)	6.500,00 денари	6.500,00 денари		
Нотарска награда (од 320.001,00 денари до 330.000,00 денари)	6.700,00 денари	6.700,00 денари		
Нотарска награда (од 330.001,00 денари до 340.000,00 денари)	6.900,00 денари	6.900,00 денари		
Нотарска награда (од 340.001,00 денари до 350.000,00 денари)	7.100,00 денари	7.100,00 денари		
Нотарска награда (од 350.001,00 денари до 360.000,00 денари)	7.300,00 денари	7.300,00 денари		
Нотарска награда (од 360.001,00 денари до 370.000,00 денари)	7.500,00 денари	7.500,00 денари		
Нотарска награда (од 370.001,00 денари до 380.000,00 денари)	7.700,00 денари	7.700,00 денари		
Нотарска награда (од 380.001,00 денари до 390.000,00 денари)	7.900,00 денари	7.900,00 денари		
Нотарска награда (од 390.001,00 денари до 400.000,00 денари)	8.100,00 денари	8.100,00 денари		
Нотарска награда (од 400.001,00 денари до 410.000,00 денари)	8.300,00 денари	8.300,00 денари		
Нотарска награда (од 410.001,00 денари до 420.000,00 денари)	8.500,00 денари	8.500,00 денари		
Нотарска награда (од 420.001,00 денари до 430.000,00 денари)	8.700,00 денари	8.700,00 денари		

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Нотарска награда (од 430.001,00 денари до 440.000,00 денари)	8.900,00 денари	8.900,00 денари		
Нотарска награда (од 440.001,00 денари до 450.000,00 денари)	9.100,00 денари	9.100,00 денари		
Нотарска награда (од 450.001,00 денари до 460.000,00 денари)	9.300,00 денари	9.300,00 денари		
Нотарска награда (од 460.001,00 денари до 470.000,00 денари)	9.500,00 денари	9.500,00 денари		
Нотарска награда (од 470.001,00 денари до 480.000,00 денари)	9.700,00 денари	9.700,00 денари		
Нотарска награда (од 480.001,00 денари до 490.000,00 денари)	9.900,00 денари	9.900,00 денари		
Нотарска награда (од 490.001,00 денари до 500.000,00 денари)	10.100,00 денари	10.100,00 денари		
Нотарска награда (од 500.001,00 денари до 510.000,00 денари)	10.300,00 денари	10.300,00 денари		
Нотарска награда (од 510.001,00 денари до 520.000,00 денари)	10.500,00 денари	10.500,00 денари		
Нотарска награда (од 520.001,00 денари до 530.000,00 денари)	10.700,00 денари	10.700,00 денари		
Нотарска награда (од 530.001,00 денари до 540.000,00 денари)	10.900,00 денари	10.900,00 денари		
Нотарска награда (од 540.001,00 денари до 550.000,00 денари)	11.100,00 денари	11.100,00 денари		
Нотарска награда (од 550.001,00 денари до 560.000,00 денари)	11.300,00 денари	11.300,00 денари		
Нотарска награда (од 560.001,00 денари до 570.000,00 денари)	11.500,00 денари	11.500,00 денари		

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Нотарска награда (од 570.001,00 денари до 580.000,00 денари)	11.700,00 денари	11.700,00 денари		
Нотарска награда (од 580.001,00 денари до 590.000,00 денари)	11.900,00 денари	11.900,00 денари		
Нотарска награда (од 590.001,00 денари до 600.000,00 денари)	12.100,00 денари	12.100,00 денари		
Материјални трошоци на Нотарот	250,00 денари	250,00 денари	250,00 денари	250,00 денари
Застапување на рочиште (до 10.000,00 денари)	1.560,00 денари	1.560,00 денари	1.560,00 денари	1.560,00 денари
Застапување на рочиште (од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари)	4.680,00 денари	4.680,00 денари	4.680,00 денари	4.680,00 денари
Застапување на рочиште (од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари)	6.240,00 денари	6.240,00 денари	6.240,00 денари	6.240,00 денари
Застапување на рочиште (од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари)	7.800,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари
Застапување на рочиште (од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари)	9.360,00 денари	9.360,00 денари	9.360,00 денари	9.360,00 денари
Состав на необразложен поднесок	1.300,00 денари	1.300,00 денари	1.300,00 денари	1.300,00 денари
Состав на образложен поднесок (до 10.000,00 денари)	1.300,00 денари	1.300,00 денари	1.300,00 денари	1.300,00 денари
Состав на образложен поднесок (од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари)	3.900,00 денари	3.900,00 денари	3.900,00 денари	3.900,00 денари
Состав на образложен поднесок (од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари)	5.200,00 денари	5.200,00 денари	5.200,00 денари	5.200,00 денари
Состав на образложен поднесок (од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари)	6.500,00 денари	6.500,00 денари	6.500,00 денари	6.500,00 денари

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
Состав на образложен поднесок (од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари)	7.800,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари
Такса за пресуда (до 10.000,00 денари)	480,00 денари	480,00 денари	480,00 денари	480,00 денари
Такса за пресуда (од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари)	800,00 денари	800,00 денари	800,00 денари	800,00 денари
Такса за пресуда (од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари)	1.200,00 денари	1.200,00 денари	1.200,00 денари	1.200,00 денари
Такса за пресуда (од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари)	1.600,00 денари	1.600,00 денари	1.600,00 денари	1.600,00 денари
Такса за пресуда (од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари)	2.000,00 денари	2.000,00 денари	2.000,00 денари	2.000,00 денари
Такса за пресуда (над 100.000,00 денари)	2 % од вредноста на спорот	2 % од вредноста на спорот	2 % од вредноста на спорот	2 % од вредноста на спорот
Такса за судско порамнување (до 10.000,00 денари)	120,00 денари	120,00 денари	120,00 денари	120,00 денари
Такса за судско порамнување (од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари)	200,00 денари	200,00 денари	200,00 денари	200,00 денари
Такса за судско порамнување (од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари)	300,00 денари	300,00 денари	300,00 денари	300,00 денари
Такса за судско порамнување (од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари)	400,00 денари	400,00 денари	400,00 денари	400,00 денари
Такса за судско порамнување (од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари)	500,00 денари	500,00 денари	500,00 денари	500,00 денари
Такса за судско порамнување (над 100.000,00 денари)	1/4 од 2 % од вредноста на спорот	1/4 од 2 % од вредноста на спорот	1/4 од 2 % од вредноста на спорот	1/4 од 2 % од вредноста на спорот
Состав на жалба (до 10.000,00 денари)	2.600,00 денари	2.600,00 денари	2.600,00 денари	2.600,00 денари
Состав на жалба (од 10.001,00 денари до 50.000,00 денари)	7.800,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари	7.800,00 денари
Состав на жалба (од 50.001,00 денари до 100.000,00 денари)	10.400,00 денари	10.400,00 денари	10.400,00 денари	10.400,00 денари
Состав на жалба	13.000,00 денари	13.000,00 денари	13.000,00 денари	13.000,00 денари

ТРОШОЦИ ВО ПОСТАПКА ВО СПОРОВИ ОД МАЛА ВРЕДНОСТ	Нотарски платен налог (граѓански спор)	Нотарски платен налог (стопански спор)	Тужба (граѓански спор)	Тужба (стопански спор)
(од 100.001,00 денари до 300.000,00 денари)				
Состав на жалба (од 300.001,00 денари до 600.000,00 денари)	15.600,00 денари	15.600,00 денари	15.600,00 денари	15.600,00 денари
Такса за жалба (до 10.000,00 денари)	960,00 денари	960,00 денари	960,00 денари	960,00 денари
Такса за жалба (од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари)	1.600,00 денари	1.600,00 денари	1.600,00 денари	1.600,00 денари
Такса за жалба (од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари)	2.400,00 денари	2.400,00 денари	2.400,00 денари	2.400,00 денари
Такса за жалба (од 40.000,00 денари до 60.000,00 денари)	3.200,00 денари	3.200,00 денари	3.200,00 денари	3.200,00 денари
Такса за жалба (од 60.000,00 денари до 100.000,00 денари)	4.000,00 денари	4.000,00 денари	4.000,00 денари	4.000,00 денари
Такса за жалба (над 100.000,00 денари)	2 x 2 % од вредноста на спорот	2 x 2 % од вредноста на спорот	2 x 2 % од вредноста на спорот	2 x 2 % од вредноста на спорот

5.2. ВКУПЕН СУДСКИ БУЏЕТ НАСПРОТИ ГОДИШНИ ЈАВНИ РАСХОДИ ВО 2014 ГОДИНА ²⁸

Земја	Q2.1.1. Годишни јавни расходи (на државно ниво) во евра	Q8.1.1. Вкупен буџет (судови) во евра	Вкупен судски буџет наспроти годишни јавни расходи (на државно ниво)
Македонија	1,441,000,000	30,833,675	2.14 %
Полска	66,523,473,242	1,405,850,000	2.11 %
Швајцарија	56,129,376,000	1,111,423,623	1.98 %
Босна и Херцеговина	5,795,805,610	83,657,645	1.44 %
Андора	507,904,545	6,231,437	1.23 %
Украина	20,241,967,226	244,189,579	1.21 %
Руска Федерација	298,300,293,930	3,184,300,240	1.07 %
Црна Гора	1,890,754,552	19,908,315	1.05 %
Романија	52,010,307,668	533,090,063	1.02 %
Србија	15,533,274,691	155,788,380	1.00 %
Словачка	15,591,320,000	151,291,595	0.97 %
Латвија	5,322,754,264	51,305,248	0.96 %
Словенија	18,582,000,000	164,850,383	0.89 %
Хрватска	18,855,101,030	163,302,114	0.87 %
Бугарија	16,607,797,523	136,407,333	0.82 %
Литванија	7,854,039,330	62,969,474	0.80 %
Република Молдавија	2,382,531,977	19,058,415	0.80 %
Шпанија	423,227,347,310	3,050,594,663	0.72 %
Ерменија	2,237,000,000	15,528,020	0.69 %
Франција	463,300,000,000	3,123,051,554	0.67 %
Грузија	3,268,837,113	20,939,664	0.64 %
Унгарија	53,233,901,490	283,479,317	0.53 %
Чешка	65,392,858,431	345,730,027	0.53 %
Финска	54,587,000,000	277,295,000	0.51 %
Португалија	84,728,800,000	414,114,841	0.49 %
Италија	603,025,223,161	2,945,513,378	0.49 %
Азербејџан	21,070,153,329	102,485,992	0.49 %
Естонија	8,018,188,425	38,589,501	0.48 %
Албанија	3,134,000,000	14,821,816	0.47 %
Малта	3,435,413,000	13,115,466	0.38 %
Холандија	306,527,000,000	1,068,474,000	0.35 %
Кипар	8,413,270,610	26,287,423	0.31 %
Шведска	215,312,490,100	609,190,589	0.28 %
Данска	88,190,700,736	240,945,242	0.27 %
Ирска	72,304,000,000	104,565,000	0.14 %
Норвешка	174,410,178,800	205,000,000	0.12 %
Просек	90,482,946,225	567,338,306	0.80 %
Медијана	19,548,534,128	159,545,247	0.71 %
Стандардна девијација	147,896,443,194	957,141,772	0.50 %
Минимум	507,904,545	6,231,437	0.12 %
Максимум	603,025,223,161	3,184,300,240	2.14 %

²⁸ Извор: интернет-страницата на CEPEJ STAT.



ЦЕНТАР ЗА ПРАВНИ
ИСТРАЖУВАЊА И АНАЛИЗИ ■
CENTER FOR LEGAL RESEARCH AND ANALYSIS

✉ e-mail: contact@cpia.mk

🌐 www.cpia.mk